

FRANS SONNEVELDT

ÉÉN ERFBELASTING GRAAG'

Steeds meer EU-burgers krijgen te maken met grensoverschrijdende nalatenschappen. Door botsende systemen van erfbelasting wordt er over dezelfde nalatenschap soms door meerdere landen belasting geheven. Zie dat maar eens terug te krijgen. Frans Sonneveldt schetst waar internationale estate planners mee te maken hebben.

Internationale estate planning: is dat een omvangrijk werkgebied?

"Ik schat dat in Nederland niet meer dan 30 tot 40 mensen er een dagtaak aan hebben. Met de zeven erfbelastingverdragen die Nederland heeft afgesloten houden zich bijvoorbeeld heel weinig mensen bezig. Maar het werk wordt wel steeds internationaler, omdat mensen steeds mobieler worden. Wat het erfrecht betreft gaat het in de EU, uitgaan-

de van een conservatieve schatting, gemiddeld om ruim 300.000 grensoverschrijdende nalatenschappen. Die zijn niet allemaal spectaculair qua omvang, maar het is toch een heel aantal."

Wat is het belangrijkste probleem voor uw cliënten?

"Dat de verschillende stelsels voor erfen schenkbelasting in de Europese landen niet op elkaar aansluiten. Het ene

land legt voor de vraag wanneer erfbelasting geheven moet worden het zwaartepunt bij het woonland van de erflater, het andere bij het woonland van de erfgenaam. Weer andere kijken naar nationaliteit of naar de woonplaats plus de vraag waar de wortels liggen, het zogenaamde Anglo-Amerikaanse 'domicile'. Het gevolg is dat over bepaalde vermogensbestanddelen soms meervoudige heffing plaatsvindt, →

TEKST: LINDUS HESSELINK BEELD: MARTIN DIJKSTRA

tot wel vijfmaal toe. Ook als je het terug kunt krijgen is dat erg vervelend, want je kunt vaak alleen in moeizame administratieve procedures bewijzen dat je betaald hebt. En soms is het natuurlijk ook qua liquiditeit een probleem.”

En soms betaal je dan helemaal niets – prettig voor de cliënt.

“Een enkele keer is dat zo, dan is er een vacuum. Maar cliënten willen graag ook helderheid en voorspelbaarheid.”

Tijd voor een verordening van de EU? Of houdt die zich ter versoepeling van de interne markt vooral bezig met indirecte belastingen?

“Harmonisatie van erfbelasting in EU-verband ligt inderdaad niet voor de hand. Op het gebied van het erfrecht daarentegen hebben we sinds 17 augustus 2015 de Erfrechtverordening, waaraan alleen het Verenigd Koninkrijk, Ierland en Denemarken niet meedoen. Met die verordening wordt het internationaal privaatrecht op het terrein van het erfrecht geunificeerd, waardoor we niet meer zitten met botsende stelsels. Het is een grote stap voorwaarts, zoiets is er helaas niet voor de erf- en schenkbelastingen.”

De Europese Commissie heeft wel een aanbeveling gedaan.

“In december 2011 heeft de Commissie inderdaad een aanbeveling opgesteld voor een rangorde van criteria voor heffing van de erfbelasting. Nederland wil

huis voor. Maar dat is geen groot nieuws voor fiscalisten. Interessanter is dat in de aanbeveling het land van de woonplaats van de erflater boven het land van de woonplaats van de erfgenaam gaat. Daardoor zou bijvoorbeeld Spanje vaak moeten terugtreden.”

Keurig geregeld, dus.

“Behalve dat er met de aanbeveling heel weinig wordt gedaan. De Europese Commissie wilde de aanbeveling na drie jaar evalueren. Daarvoor is een commissie ingesteld van experts, meer dan twintig, waarvan ik ook lid ben. Eind 2015 hebben we geconcludeerd dat er tot dan toe weinig of niets was gebeurd. De aanbeveling werkt dus niet. Daarom kwamen we met een revolutionaire oplossing: over een erfenis mag nog slechts één land belasting heffen, namelijk het land van de laatste gewone verblijfplaats van de erflater. Ons motto zou je op een spandoek kunnen zetten: ‘One inheritance, one inheritance tax’. We hopen nu maar dat er iets mee gebeurt.”

U lobbyt ook met uw voorstellen? U hebt hier aan de Haagse Vijverberg uitzicht op het Torentje...

“Nederlandse politici hebben hierover niet veel te zeggen. En in Brussel staat het onderwerp niet hoog op de agenda. De belastingen waar het hier om gaat behelzen in de meeste lidstaten maar ongeveer 1% van de totale belastingopbrengst. Daarom hebben de meeste politici en ambtenaren andere priori-

Niet alle landen zullen blij zijn met de voorstellen van de experts.

“Frankrijk en Spanje hebben bezwaren, want die lopen veel geld mis vergeleken met de huidige situatie, omdat ze in ons voorstel geen belasting meer kunnen heffen op grond van ‘situs’. Daar zou dan een compensatiefonds voor moeten komen. Uitvoering daarvan zal politiek niet eenvoudig zijn, maar het zou wel een verzachtend element zijn. En de burger heeft maar met één land te maken. Dat is een groot voordeel.

We hebben ook alternatieven voorgesteld: meer bilaterale verdragen tussen de EU-lidstaten of één groot multilateraal verdrag. Of een meer dwingende verplichting om de suggesties van de aanbeveling op te volgen.”

En het Europese Hof van Justitie?

“Dat slijpt de scherpe kantjes van de verschillen af. Het Hof heeft sinds 2003 een kleine twintig arresten gewezen op het gebied van erf- en schenkbelasting. Maar de uitspraken zijn casuïstisch, vanzelfsprekend. Ze helpen wel, maar leiden niet tot een grote harmonisatie. Een multilateraal verdrag zou meer tot stand brengen.”

U bent gepromoveerd op de trust in de Nederlandse Successiewet 1956. Is de trust een handig middel voor de internationale estate planner?

“In veel Europese landen wordt die Anglo-Amerikaanse rechtsfiguur met wantrouwen tegemoet getreden: te flexibel, te glibberig. Het zou de legitieme portie aantasten en crediteuren te weinig bescherming bieden. De belastingwetgeving hield bovendien vaak geen rekening met de trust, waardoor er soms geen belasting werd geheven. Dat leverde voor cliënten een bepaalde verleiding op, maar inmiddels is dat verleden tijd. Nederland heeft in 2010 wetgeving ingevoerd voor ‘afgezonderd particulier vermogen’ om de negatieve fiscale gevolgen van de trust tegen te gaan.”

En lukt dat ook?

“De fiscale voordelen van de trust zijn grotendeels vervallen. Als de trust on-

‘JE BENT ALS NIEMAN ANTIKAL SINDEN
VERDACHT ALS JE VOOR DEEL
EEN TRUST INSTELT’

bijvoorbeeld ook over het tweede huis in het buitenland erfbelasting heffen, net als het land waar dat tweede huis staat. In de aanbeveling van de Commissie gaat het land van het tweede

teiten. Die liggen eerder bij de vennootschapsbelasting; alle aandacht gaat tegenwoordig naar BEPS. In die zin zitten we in het verdomhoekje. Maar uniformering is uiteindelijk onontkoombaar.”

PROF. DR. FRANS SONNEVELDT (1958)

- Tax partner bij Mazars Private Clients in Den Haag, hoogleraar Successiewet en estate planning in Leiden, docent estate planning in Lausanne en raadsheer-plaatsvervanger bij het hof in Den Bosch.
- Hij is lid van de expertcommissie die de Europese Commissie instelde voor de evaluatie van een aanbeveling die probeert de systemen voor erfbelasting in de EU meer op elkaar af te stemmen.

duidelijke gevolgen heeft, praten we met de specialisten van de Belastingdienst. En dan kom je veelal tot oplossingen, want ze zijn bereid mee te denken. Een enkele keer wordt nog geprocedeerd over structuren die in het verleden zijn opgezet om belasting te besparen, maar dat gaat meestal over zaken van voor 2010.

**‘WIJ HEBBEN
NETTE CLIËNTEN!’**

De trust wordt nu eerder ingezet ter bescherming van vermogen, bijvoorbeeld om kinderen te beschermen tegen spijlucht. Ook wordt gekeken of de trust kan worden ingezet om anonimiteit te bewaren, nu het UBO-register eraan komt, al ben ik daar zelf niet zo veel mee bezig. Overall komen meer regels voor.”

Dat is toch het handwerk van de jurist?

“Maar het is niet zulk uitdagend werk: cliënten identificeren, alle risico's langslopen, ook al zijn ze vaak ver gezocht. Wij hebben nette cliënten!”

Actueel is ook de komende mini-enquête door de Tweede Kamer, naar aanleiding van de Panama Papers. Die gaat over constructies in belastingparadijzen voor vermogende particulieren en bedrijven. Liggen internationale estate planners wakker van dat onderzoek?

“Op zich niet. We hopen wel dat er genuanceerd wordt onderzocht en dat helder wordt onderscheiden tussen enerzijds belastingontduiking en anderzijds het met legale middelen besparen van belastingen. Er bestaan wel veel vooroordelen. Zo ben je al snel verdacht als je als Nederlander bijvoorbeeld een trust instelt. Maar daarmee wil de gemiddelde vermogende cliënt het geld tegenwoordig niet uit het zicht van de fiscus houden, maar uit het zicht van criminelen.” ■